

Woensdag 1 November

De Engelsen leiden de Novembermaand in met landingen aan de kust van Walcheren, bij Vlissingen en Westkapelle. We horen dit in de morgenuren en zien in de richting van Vlissingen en Koudekerke rookwolken. Het is verwonderlijk dat we bijna geen geschutvuur in die richting horen. Van de Sloedam horen we niets; het eiland wordt nu van alle kanten aangevallen, en voor ons zijn de moeilijkste dagen aangebroken. De laatste loodjes wegen het zwaarst!

We hebben de meest belangrijke dingen in de kelder gebracht (linnengoed o.a.), en hebben deze tot "zitkamer" ingericht met een stuk of 20 plaatsen. De dag verloopt vrij rustig. 's Middags gaan de Duitsers, die gisteren bij Boone gekomen waren, weg, maar ze komen een uurtje later terug en beweren, dat de Engelsen weer uit Vlissingen geslagen zijn. Ook andere mensen zeggen dat er geen Engelsman in Vlissingen te zien is. Hoewel we daar wel niet veel geloof aan hechten, twijfelen we toch even.

Die avond is de aanvang van de periode waarin het eigenlijk benauwd wordt en we kunnen merken dat we in de "frontlinie" zijn. Het begint ongeveer half 10. Een zware klap. Even later wordt er gebeld, en mevrouw Van Overbeke, vergezeld van haar uit Vlissingen geëvacueerde familie, komt zenuwachtig binnen. "Mijn man denkt, dat het vannacht wel raak zal worden", zegt ze, en gaat meteen door naar de kelder. Er wordt nu ook luchtalarm gegeven, een brandweerauto die de stad rondgaat geeft het signaal, omdat de sirenes niet werken wegens ontbreken van electriciteit. En we horen voor de eerste maal het gieren van de granaten, een luguber geluid in de stille avond.

We gaan ook in de kelder (we waren allemaal al gaan slapen) en maken het ons met wat dekens zo gemakkelijk mogelijk (voor zover er van gemakkelijk gesproken kan worden, want we hebben er eigenlijk niet op gerekend in de kelder te moeten slápen). We horen weer harde klappen: granaten. Er wordt gebeld: meneer Abspoel komt vragen of hij en z'n familie bij ons in de kelder kunnen komen. Even later komen zij. De kaai wordt met een rosse gloed verlicht. Brand! Het is de meelfabriek, die als een fakkel brandt in de donkere nacht. Het is werkelijk een akelig gezicht, de hele hemel rossig verlicht. Steeds weer horen we de granaten gieren: eerst een hoge fluittoon, die lager wordt en enige seconden duurt, en dan de knal.

De gehele nacht blijven we in de kelder, waar we wat proberen te slapen. De meesten, die op een stoel of een plank hangen, lukt dat niet. Met De R. gaat dat wel, die ligt over een paar koffers, en slaapt als een os. Minder aangenaam is zijn verschrikkelijke gesnurk, alsof er 10 gootstenen tegelijk leeglopen! De gehele nacht door horen we telkens granaten. We zijn met z'n één en twintigen.

Donderdag 2 November

We staan die morgen vroeg op. De meesten kunnen toch niet meer slapen. Het is een vermoeiende nacht geweest, en wij proberen boven maar wat te slapen, maar dat lukt niet, want de granaten beginnen weer te fluiten. Daar 't echter verder af is, blijven we gewoon boven. De projectielen blijken vannacht neergekomen te zijn o.a. in de kaai tegenover Tavenier, in de Bellinkstraat, Zuidsingel (waar de enige doden zijn, nl. twee), enige op 't Bastion, één in de tuin van Portheine, en vele in de buurt van de Meelfabriek. Dit gebied ligt steeds onder vuur, zeker om het troepen verplaatsen van en naar de Sloedam te bemoeilijken.

's Middags blijft het rustig. Zo nu en dan komt er een Duitse patrouille door de straten, het geweer in aanslag en helmen op. De fam. Abspoel is weer naar huis gegaan, maar komt vanavond terug. De mensen "van hier-naast" zijn echter grotendeels in de kelder. Wij eten boven. We slapen weer in de kelder.

Er worden weer granaten afgeschoten, maar we voelen ons veilig daar beneden, en dat is het er ook. Vóór 't slapen gaan (we gaan allemaal ong. 10 uur slapen; dan wordt de petroleumlamp, die in 't midden van de "slaapzaal" hangt, half gedraaid en verstommen de geluiden) treedt meneer W. op als "moppentapper". We hebben werkelijk plezier in de kelder, die we zó hebben ingericht dat we er allen goed in kunnen slapen, met 2 rijen "bedden". Gesnurk van De R. en meneer W.

Vrijdag 3 November

Vanmorgen weer vrij vroeg op. Vader had zich vannacht al beziggehouden met de vraag of het eigenlijk wel nodig was, in de kelder te slapen, en zei: "Het is rustig geweest vannacht". De granaten hadden de hele nacht gefloten, zonder dat hij er iets van gehoord had! Ongeveer half 8 komt er een granaat helemaal op z'n eentje het huis waar de familie Bakker woont kapot maken. Het hele dak wordt er afgeslagen. Gelukkig werd er niemand getroffen. We horen, de hele dag door, schieten, maar er gebeurt niet veel. Deze avond komt de

fam. De KLoe, mevr. Van Overbeke en de fam. Abspoel boven zitten. Er wordt wat geconverseerd en tegen tien gaan wij naar bed, de derde nacht in de kelder. Het blijft de gehele nacht door tamelijk rustig.

Zaterdag 4 November

We horen vandaag verschillende berichten, o.a. van nieuwe landingen op de Walcherse kust. De Duitsers geven en gooien van alles weg, van auto's tot sigaretten toe. Sommigen hebben hele vaatjes boter of blikjes ham. Bij de Punt worden schijnwerpers en auto's in het water gegooid. Op de Beatrixbrug liggen, i.p.v. dynamiet of andere lading, 2 granaten die door middel van een draad tot ontploffing kunnen worden gebracht. We horen praatjes, dat de commandant van de troepen hier zich wel wil overgeven, en we hebben zo nu en dan niet het idee, dat het nog lang duurt. Er gaat 's middags een gerucht, dat er door de Engelsen pamfletten zouden zijn uitgeworpen, met de raad aan de burgers, zich na 4 uur niet meer op straat te begeven: "Er gaat iets bijzonders gebeuren!"

Tevoren ben ik nog even een wandelingetje wezen ondernemen aan de kant van de Oostkerk en de Dam, waar vrij veel granaten zijn neergekomen. Het cafétje in een noodwinkel op de Dam is totaal uit elkaar geslagen. Op de hoek van de Spuistraat en de Dam staat een licht stukje geschut, waarschijnlijk om het hoofdkwartier in Dam 8 te beschermen. Om 4 uur is het vrij stil. Even voor 4 uur hebben de Duitsers de steiger van de noodbrug aan de Blauwedijk in de lucht laten vliegen, een enorme klap, waarbij een ruit bij ons kapot gaat.

We hebben het huis "klaar voor het gevecht" gemaakt: de meubelen zo veel mogelijk van de ramen, de gordijnen afgenomen en de blinden gesloten. Bovendien wordt er een "wacht" van 2 personen, die elkaar elk kwartier aflossen, in de kamer van De R. (de voorkamer op de eerste verdieping) uitgezet, die echter na ruim een uur wordt opgeheven. Tot 's avonds 10 uur gebeurt er echter niets, en we gaan dan ook twijfelen aan de waarheid van het gerucht. 's Avonds slaan er echter wat granaten in en de hele nacht blijft het onrustig.

Zondag 5 November

Vanmorgen vindt er omstreeks half 8 weer een zware beschieting plaats, een der zwaarste die we tot nu toe gehad hebben. Ontelbare granaten slaan in. Wanneer we ons na het bombardement even op straat wagen, blijken er granaten gekomen te zijn o.a. op de Bierkaai, bij en voor Kooiman, vóór Le Cointre, en op de hoek van de Middenstandsbank. Verder zijn er ook weer in de buurt van de Breestraat gekomen, en ook een bij Ds. Van Woerden. Al deze inslagen moeten van vannacht en vanmorgen zijn. Om ong. 10 uur is het weer even rustig en ga ik eens even in de Stationsstraat kijken. Enige bloedige overblijfselen van een paar Duitsers getuigen van een "voltreffer". Van 11 uur tot 12 uur weer een zware serie salvo's.

Vader was net even naar het Gasthuis, maar was nog net voor de bui binnen. Omstreeks 12 uur, we zitten allemaal in de kelder, een vreselijke dreun; het lampje zwaait heen en weer en rinkelend valt het glas op de stoep. Het eerste wat we denken: een inslag boven ons. Als we echter een poosje later boven gaan kijken, blijkt dat alleen de beide grote spiegelruiten zijn gesneuveld, en meneer Unger, die "boven" aan de deur staat, zegt dat hij een rode gloed bij hotel Du Commerce gezien heeft. Bovendien ligt op de stoep van Bakker een respectabel stuk ijzer, dat we eerst voor een granaatmantel (?) aanzien. Nu gaan we echter vermoeden dat de Stationsbrug in de lucht is gevlogen, wat waar blijkt: een voltreffer op de lading, zoals we later horen. De straat ligt bezaaid met scherven.

's Avonds om 8 uur weer een beschieting. Tot overmaat van ramp begint het water van de regenbak, die volloopt, want het regent dat het giet, in de kelder te lopen. Om het waterpeil in de bak te verlagen, gaat vader dit emmertje na emmertje omhoog halen, bijgelicht door de heren Abspoel en De Kloe. Telkens als de dreun van het scheepsgeschut klinkt roepen ze "schot", en vliegen dan vlug naar binnen. Ineens raakt het emmertje los van het touw en verdwijnt in de diepte. Toch is na enige tijd dit euvel verholpen.

Maandag 6 November

Om 1 uur 's nachts worden we uit onze slaap gewekt door het alarmerende bericht: brand! Meneer D'Huy, die bij Bakker in de kelder zit, komt meneer Abspoel waarschuwen dat de vonken over zijn huis vliegen. Gauw trek ik het nodige aan (ik doe nl. mijn schoenen, kousen, jasje, das uit, en slaap onder een laken!) en ga op straat. Vader, meneer Abspoel en meneer De Koe zijn al even eerder weggegaan. In de Segeersstraat,

boven de winkel van Poppe, woedt de brand. De brandweer heeft hem echter snel in toom, zodat het tot de bovenverdieping beperkt blijft. De mannen sjouwen ondertussen meubels naar een keet in de tuin van Groosman. Ik ga ook nog even naar het Badhuis kijken, dat eveneens in lichterlaaie staat. Daar is het minder druk dan in de Segeerstraat, zelfs beklemmend stil. Een Duitser, dien ik tegenkom, zegt niets, hoewel het toch "speruur" is. Ook in de Zusterstraat blijkt later brand uit te zijn gebroken: allemaal van inslagen tijdens het bombardement van 11 uur 's avonds. Nadat het gevaar bezworen is gaan we weer naar bed.

's Morgens maak ik een wandelingetje over de Markt, Gravestraat en Nieuwe Haven. In die buurt, de Lange Viele, en de singeltjes zijn ontzettend veel granaten neergekomen. Overigens is het op straat niet stil, zelfs vrij druk. Het weer is vrij mooi. Ook kijk ik nog even naar de brug, die zielig in het water ligt, als een houtje in tweeën geknakt. De hele morgen blijft het vrij rustig.

We horen, uit betrouwbare bron, dat de Engelsen bij Lommerrijk zitten, en aan de andere kant van de stad bij het kerkhof. Ook schijnt er door de radio door te zijn gegeven dat de rand, van de stad is bereikt. Toch merken we daar niet zo veel van. Zo nu en dan zien we wolkjes in de lucht ontstaan: granaten die in de lucht ontploffen, en ook horen we wel eens een schot of een mitrailleur. We horen dat een Duitser die op de Beatrixbrug liep een kogel in zijn lijf heeft gekregen: scherpschutters bij de Meelfabriek. De Duitsers gooien geweren, munitie enz. in het water.

's Middags zien we telkens enkele lichte bommenwerpers over de dijk bij de P.Z.E.M. scheren en dan hun salvo's afgeven. Even later komen er een paar vlak over en gooien een rijtje bommen, die bij de Meelfabriek neerkomen, wat toch een oorverdovend lawaai geeft. We stonden net buiten, en zijn gauw bij De Vries binnengegaan, maar daar is de kelder zo zwak, dat we gauw naar de onze verhuizen. Deze blijkt al weer vol te zijn. Maar na een poosje houden we het er niet meer uit, en, daar het rustig is, gaan we weer naar boven. Een lange rij bommenwerpers gaat in de verte voorbij, maar gelukkig lángs de stad.'

(Bron: Opeens was alles anders)